

Oponentský posudek na rigorozní práci

Mgr. Radka Macháčková

“The Impact of the Religious Attitudes of Sir Thomas More on the Humanistic Vision in his *Utopia*”

Pohnuté životní osudy a nadčasový literární i filosofický odkaz jsou dvě hlavní příčiny toho, že osoba Thomase Morea i takřka po půltisíciletí stále přitahuje pozornost nejen odborníků z řad historiků, filosofů, literárních teoretiků či religionistů, ale i čtenářské veřejnosti. Práce Mgr. Radky Macháčkové je tak pokusem o další příspěvek do velmi bohaté a různorodé akademické diskuse o životě a díle tohoto jistě nejvýznamnějšího anglického humanistického učenice své doby.

Cílem práce je ukázat, že náboženské přesvědčení a postoje Thomase Morea měly zásadní vliv na obsah i strukturu jeho nejznámějšího díla, *Utopia* (1516). Autorka vychází z přesvědčení, které opakovaně dokládá na základě primárních i sekundárních textů, že víra a zbožnost hrály v životě a literární tvorbě Thomase Morea větší a zásadnější roli než jaká jim je prisuzována ve většině „sekulárně“ orientovaných analýz *Utopie*. V následujících kapitolách se Mgr. Macháčková pokouší vytvořit obraz Thomase Morea nejen jako humanistického vzdělance a průkopníka nového literárního žánru, ale také velmi zbožného muže, jehož hluboká víra byla nakonec příčinou jeho mučednické smrti. Závěrečné kapitoly práce se zabývají přímo společností a společenským zřízením v *Utopii*, s důrazem na roli a význam náboženství při formování jejích základních hodnot.

Nejvýraznějším rysem práce Mgr. Macháčkové je její formální struktura a organizace – celá práce je velmi koherentní, jen minimálně odbočuje od svého ústředního tématu, její rozdělení do jednotlivých kapitol jasně odráží autorčin myšlenkový postup i strukturu její argumentace. Přestože se takto vedený diskurs zákonitě nevyhne jisté schematičnosti či mechanickému opakování svých zásadních myšlenek či tezí (buď jinými slovy či v jiném kontextu), domnívám se že v případě Mgr. Macháčkové se jedná o efekt, který její práci spíše prospívá, neboť nenechává čtenáře na pochybách o tom, jaký je cíl této práce a jakým způsobem je vedena argumentace na podporu autorčin hypotéz.

Ačkoliv Mgr. Macháčková pracuje se širokým spektrem primárních i sekundárních textů, zaměření její práce je takřka výhradně analytické a v analýze také spočívá autorčina nejsilnější stránka – texty, které považuje za klíčové podrobuje detailnímu „close reading“ a trpělivě hledá vhodné citace a formulace pro svou argumentaci. Jednotlivé kapitoly jsou tak v podstatě rozložením tématu na složky důležité z hlediska autorky a následně poskytují podrobnou diskusi těchto dílčích aspektů. Za určitý nedostatek práce naopak považuji absenci alespoň jedné kapitoly syntetické, která by se pokusila o určitý nadhled na danou tematiku a následně o ucelenější odpověď na otázky, které si autorka položila na začátku své práce.

Odlisný přístup má Mgr. Macháčková k autorům, které nepovažuje za důležité nebo se vůči nim přímo vymezuje. Tyto autory buď nejmenuje vůbec, jako například v úvodu na s.6, nebo zmiňuje pouze jednoho, jako například v případě marxistických historiků a filosofů na s.69. Domnívám se, že by bylo dobré zmínit větší množství autorů, vůči nimž se autorka vymezuje, a kteří tak přímo či nepřímo inspirovali její vlastní práci.

O formálních nedostatcích bych se zmínil pouze stručně, neboť je nepovažuji v tomto případě za určující, a proto zmíním jen ty nejčastěji se opakující: užití členů a čárek, snad až příliš časté a mnohdy nepřesné užití slov a slovních spojení „also“, „always“ a „and so on“, mezery v textu (mezi slovy či před čárkou), nejednotnost v označení (*Utopia* v úvodu vs. *Utopia* v dalším textu), nejednotnost narativního času (minulost vs. přítomnost, např. s.17), nebo nejednotnost při vyjmenování použitých zdrojů (More,T. vs. More, Thomas; Campbell, D.

vs. Roper, William například na s. 16 či 25, použití Ibid. vs. opakování stejného pojmenování pod sebou například s.115).

Moje zásadní připomínka se ovšem týká tónu, který Mgr. Macháčková zvolila pro vyjádření svých názorů. Ten se projevuje především nepříliš vhodnou opakovanou volbou totalizujících formulací, které vyjadřují nejen autorčino nezlomné přesvědčení o správnosti a „pravdivosti“ jejích závěrů, ale i implicitně naznačují nesprávnost či „nepravdivost“ jakéhokoliv názoru odlišného. Hned v úvodu nám autorka (prostřednictvím kolektivní první osoby množného čísla „we“ – proč?) oznamuje že „we will provide a faithful balanced picture“ života a díla Thomase Morea, že „we wish to offer a faithful interpretation“ jeho *Utopie*, kterou podrobí „unbiased textual analysis“. S veškerým respektem k Mgr. Macháčkové a její zajímavé práci, takováto tvrzení naznačují přeci jenom poněkud ambicióznější (nehledě na to, zda vůbec realizovatelnější) projekt, než jaký umožňuje rozsah rigorozní práce. To ovšem autorce nezabraňuje dospět k závěru, že „we have developed a fairly objective picture of Thomas More“, což je tvrzení, které na sklonku postmoderní éry, která podrobuje veškeré takzvaně „nezpochybnitelné“ pravdy silné kritice, vyznívá přinejmenším pošetile. Domnívám se, že je škoda, že nesporná kvalita práce Mgr. Macháčkové je často zastíněna těmito nekritickými formulacemi, které výpověď celé práce zbytečně dogmatizují.

Přesto je práce Mgr. Macháčkové zajímavým příspěvkem k diskusi na téma života a díla Thomase Morea a odpovídá požadavkům kladeným na rigorozní práce. Proto rigorozní práci Mgr. Radky Macháčkové doporučuji k obhajobě.

V Praze 6.1. 2003

.....
PhDr. Petr Chalupský, PhD.